DIN ÎNVĂŢĂTURILE SFÂNTULUI SILUAN

de Arhim Sofronie

I. Despre cunoaşterea voii lui Dumnezeu

Sfântul Siluan spunea: "Este bine ca întotdeauna şi în toate să căutăm călăuzire de la Dumnezeu, ce şi cum trebuie să facem sau să grăim." Cu alte cuvinte, în fiecare situaţie în parte datori suntem să căutăm a cunoaşte voia lui Dumnezeu şi căile spre a o împlini. Căutarea voii lui Dumnezeu este cea mai importantă lucrare a vieţii noastre, căci cel care ajunge să se afle pe calea ei este prins în viaţa dumnezeiască, cea veşnică. La cunoaşterea voii lui Dumnezeu se poate ajunge pe mai multe căi. Una din ele este cuvântul lui Dumnezeu, poruncile lui Hristos. Însă, în poruncile Evangheliei, în ciuda înaltei lor desăvârşiri- sau, mai bine zis, în virtutea desăvârşirii lor- voia lui Dumnezeu se exprimă în sensul ei general şi ultim, iar omul, întâlnind în viaţa sa de zi cu zi o nesfârşită varietate de situaţii, adesea nu ştie ce să facă pentru ca lumea sa să se integreze cursului voii lui Dumnezeu. Pentru ca fapta sa să aibă un sfârşit bun, nu este destul să cunoaştem doar expresia generală a voii lui Dumnezeu în, de pildă, porunca de a iubi pe Dumnezeu din toată inima, din toată mintea, din toată puterea sa şi pe aproapele ca pe sine însuşi; mai trebuie încă şi luminare de la Dumnezeunîn ce priveşte mijloacele împlinirii acestor porunci în realitatea zilnică a vieţii; mai mult pentru aceasta avem neapărată nevoie de puterea cea de Sus.

Cel ce a dobândit în inima sa dragostea lui Dumnezeu, mişcat de această dragoste, săvârşeşte faptele sale din porniri care aproximează voia lui Dumnezeu; este, însă, vorba doar de o aproximare şi nu de desăvâr-şire. Faptul de a nu putea ajunge la plinirea desăvârşirii duce la nevoia absolută pentru toţi a unei neântrerupte comuni-cări cu Dumnezeu prin rugăciune pentru călăuzire şi ajutor. Omul nu ajunge nu numai la desăvârşirea dragostei, dar nici la desăvârşirea cunoaşterii. O faptă ce izvorăşte, cum s-ar părea, din cea mai bună pornire, adesea poate avea consecinţe nedorite, ba chiar rele. Iar aceasta pentru că mijloacele sau chipul înfăptuirii erau rele sau pur şi simplu greşite în situaţia dată. Adesea auzim pe câte cineva îndreptăţindu-se cu buna intenţie avută, dar aceasta nu este destul. Viaţa omenească este plină de astfel de greşeli. Iată pentru ce cel care iubeşte pe Dumnezeu todeauna caută îndrumare de Sus ciulind necontenit urechea sa lăuntrică spre a auzi glasul lui Dumnezeu.

În practică aceasta se săvârşeşte precum urmează: tot creştinul, dar îndeosebi episcopul sau preotul, care se află nevoit să ia într-o anumită situaţie o hotărâre în armonie cu voia lui Dumnezeu, trebuie să lepede lăuntric toate cunoştiinţele sale, toate ideile preconcepute, dorinţele şi planurile saleşi o dată liber de tot ce este "al său " să se roage lui Dumnezeu, cu atenţie în lăuntrul inimii; iar primul gând ce naşte în suflet după o asemenea rugăciune se primeşte ca o îndrumare de Sus. O asemenea căutare spre a cunoaşte voia lui Dumnezeu printr-o nemijlocită comunicare cu Dumnezeu în rugăciune, mai cu seamă în vreme de nevoie sau de necaz, face ca omul, precum zicea sfântul Sfântul Silvan "să audă în sufletul lui răspunsul lui Dumnezeu şi să se înveţe să se înţeleagă călăuzirea cea de la Dumnezeu...aşa noi toţi avem nevoie să ne învăţăm să recunoaştem voia lui Dumnezeu; iar de nu ne vom învăţa, nu vom cunoaşte niciodată această cale."

Acestei faceri, în forma ei mai desăvârşită, îi premerge obişnuinţa cu rugăciunea neîncetată, avândt necontenit atenţia în inimă. Însă spre a fi sigur că aude glasul lui Dumnezeu înlăuntrul său,omul trebuie să se lepede devoia sa şi să fie gata de orice jertfă,asemenea lui Araam, ba chiar, după poruncaApostolului Pavel, asemenea lui Hristos Însuşi, Care "S-au făcut ascultător tatălui până la moarte" (Fil.2,8). Cel carea pornit pe această cale va reuşi numai dacă din experianţă a cunoscut cum lucrează harul Sfântului Duh în om, şi dacă în inima sa s.a înrădăcinat a anume mânioasă lepădare desine,adică o lepădarte hotărâtă a voii sale "individuale", meschine, pentru a dobândi şi a săvârşi sfânta voie a lui Dumnezeu.Unuia ca acesta i se va dezvălui adevăratul înţeles al întrebării pe care Sfânul Sibean a pus.o părintelui Stratornic: "Cum grăiesc cei desăvârşiţi?"; lui, cuvintele sfinţilor părinţi: "plăcut-au Duhului Sfânt şi nouă" (Fap.15,28) îi vor fi familiare; el vaînţelege mai desluşit acele cuvinte din Sfânta Scriptură, din Vechiul precum şi din Noul Testament, undeeste vorba dreo asemenea nemijlocită convorbire a sufletului cu Dumnezeu; şi se va apropia de adevărata înţelegere a felului în care vorbeau Apostolii şi Prooroci.

Traducere de **Ierom. Rafael Noica**

DIN ÎNVĂŢĂTURILE SFÂNTULUI

SILUAN

de Arhim. Sofronie

Despre cunoaşterea voii lui Dumnezeu (II)

Omul este zidit după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu şi este chemat la plinătatea nemijlocită a împărtăşirii cu Dumnezeu, iar în virtutea acestui fapt, toţi, fără excepţie, ar trebui să meargă pe această cale; însă experienţa vieţii arată că aceasta nici pe departe nu este pentru toţi , pentru că majoritatea oamenilor nu aud în inima lor glasul lui Dumnezeu, nu îl înţeleg şi urmează glasul patimilor care vieţuiesc în suflet şi care îneacă cu gălăgia lor blândul glas al lui Dumnezeu.

În Biserică există o cale de ieşire din această situaţie jalnică, şi anume: a întreba pe părintele duhovnic şi a-i face ascultare. Însuşi Sfântul Siluan iubea această cale, o urma, o propovăduia şi scria despre ea (cf. Sfântul Siluan - cap.Despre păstori şi duhovnici). În general el considera calea smerită a ascultării a fi mai sigură. El credea cu tărie că pentru credinţa celui ce întreabă, răspunsul duhovnicului întotdeauna va fi bun, folositor, plăcut lui Dumnezeu. Credinţa în realitatea tainei Bisericii şi a harului preoţiei i se întărise îndeosebi din seara când, în mânăstirea vechiului Russikon, în vremea postului mare, la vecernie, a văzut pe bătrânul duhovnic Avraamie schimbat la faţă, în chipul lui Hristos , strălucind în chip negrăit.

Plin de credinţa izvorâtă din har, Sfântul Siluan trăia realitatea tainelor Bisericii, dar reamintim că el găsea că, chiar omeneşte vorbind , adică în plan psihologic, este uşor să vezi foloasele ascultării faţă de părintele duhovnic; el spunea că atunci când duhovnicul, în slujirea sa, răspunde la o întrebare, acesta este liber în acel moment de patima care îl stăpâneşte pe cel ce întreabă, şi, în virtutea acestui fapt, poate vedea lucrurile mai limpede şi se află mai deschis influenţei harului lui Dumnezeu.

Răspunsul duhovnicului va purta, în majoritatea cazurilor, pecetea nedesăvârşirii; dar aceasta nu este pentru că duhovnicul este lipsit de harul cunoştinţei, ci pentru că desăvârşirea ar fi dincolo de puterea şi de capacităţile celui ce întreabă. În ciuda nedesăvârşirii povăţuirii duhovnicului, aceasta, primită cu credinţă şi dusă până la capăt, va duce negreşit la o creştere duhovnicească. Această cale însă se închide adeseori, pentru că cel care întreabă, nevăzând înaintea sa decât un om , se clatină în credinţă şi de aceea nu primeşte primul cuvânt al duhovnicului şi i se împotriveşte, opunându-i părerile şi îndoielile sale.

Traducere de ***Ierom. Rafael***

DIN ÎNVĂŢĂTURILE SFÂNTULUI SILUAN

de Arhim. Sofronie

Despre cunoaşterea voii lui Dumnezeu (III)

Sfântul Siluan a vorbit despre această temă importantă cu egumenul mânăstirii, arhimandritul Missail (+ 22 ian 1940), un om al Duhului, către care binevoia şi pe care vădit îl asculta Dumnezeu.

Părintele Siluan la întrebat pe egumen:

- Cum poate monahul să cunoască voia lui Dumnezeu?

- Primul meu cuvânt trebuie să-l primească ca fiind voia lui Dumnezeu , răspunse egumenul. Cine va face astfel, peste acela se va odihni harul lui Dumnezeu, dar dacă cineva mi se împotriveşte, atunci eu, ca om, cedez.

Cuvântul egumenului Missail va să spună:

Părintele duhovnic, atunci când este întrebat, caută în rugăciune călăuzire de la Dumnezeu, însă ca om dă răspuns în măsura credinţei sale, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel: Noi credem, pentru aceea şi grăim (2 Cor. 4, 13), dar în parte cunoaştem şi în parte proorocim (1 Cor.13,9). În năzuinţa sa de a nu greşi dând răspuns sau povăţuind, el însuşi se află sub judecata lui Dumnezeu, şi de aceea, dacă se iveşte o obiecţiune sau fie doar o împotrivire lăuntrică din partea celui ce întreabă, nu îndrăzneşte să insiste asupra cuvântului său sau să-l întărească ca fiind expresia voii lui Dumnezeu şi, ca om, cedează".

Această credinţă se manifesta foarte vădit în viaţa egumenului Missail. Odată el a chemat la sine pe un novice: părintele Sofronie (însuşi autorul - n.tr.), încredinţându-i o ascultare complicată şi grea. Novicele a primit-o din toată inima şi, făcând metania de cuviinţă, se îndrepta spre uşă. Dintr-o dată egumenul îl chemă înapoi. Novicele s-a oprit. Înclinându-şi uşor capul şi cu un glas liniştit şi grav, i-a spus:

- Părinte Sofronie, nu uita: Dumnezeu nu judecă de două ori; de aceea, dacă vei face ceva în ascultare mie, atunci eu voi fi judecat de Dumnezeu, iar mata eşti liber de răspundere.

Dacă cineva se împotrivea câtuşi de puţin unei hotărâri sau povăţuiri a egumenului Missail, atunci acest mare bărbat nevoitor, în ciuda poziţiei sale de administrator, răspundea de obicei: Bine, faceţi cum voiţi , şi nu îşi mai repeta cuvântul. Şi Sfântul Siluan, dacă întâlnea împotrivire, de asemenea, imediat tăcea.

De ce? Pentru că pe de o parte Duhul lui Dumnezeu nu rabdă nici silire, nici contrazicere, iar pe de alta, voia lui Dumnezeu este un lucru mult prea mare. Ea nu se poate cuprinde în cuvântul duhovnicului, care negreşit poartă pecetea relativităţii, nu îşi poate afla o expresie desăvârşită, şi numai acela care primeşte cuvântul ca fiind plăcut lui Dumnezeu, fără să-l supună judecăţii proprii sau, cum se zice adesea "fără judecată", numai acela a aflat calea cea adevărată, fiindcă el cu adevărat crede că "la Dumnezeu toate sunt cu putinţă" (Mt. 29,26). Aceasta este calea credinţei, cunoscută şi adeverită de experienţa milenară a Bisericii.

A vorbi despre astfel de lucruri, care constituie taina netainică a vieţii creştine şi care totuşi depăşesc hotarele vieţii trândave de zi cu zi şi obişnuita puţină experienţă duhovnicească, nu este niciodată fără de primejdie, căci mulţi pot să înţeleagă cuvântul în chip greşit şi greşit să-l pună în practică, iar atunci, în loc de câştig, el poate naşte daune, îndeosebi dacă cineva se apropie de această nevoinţă cu o prea mare şi mândră încredere în sine.

Când cineva dorea un sfat de la Sfântul Siluan, acestuia nu-i plăcea să dea răspuns "din mintea sa". El avea în amintire cuvântul Cuviosului Serafim de Sarov: "Când vorbeam din mintea mea, se întâmpla să greşesc", iar la aceasta se adăuga că greşelile pot fi mici , dar pot fi şi mari.

Acea stare despre care vorbea părintelui Stratonic, şi anume că "cei desăvârşiţi nu grăiesc nimic de la sine... Ei grăiesc numai ceea ce le dă Duhul ", nu li se dă întotdeauna nici chiar celor care se apropie de desăvârşire, precum nici Apostolii, nici ceilalţi Sfinţi, nu întotdeauna făceau minuni, iar Duhul proorociei nu lucra întotdeauna la fel în prooroci, ci uneori cu putere mai mare, alteori însă se îndepărta de ei.

Sfântul Siluan desluşea limpede "cuvântul din experienţă" de insuflarea cea de Sus, adică de cuvântul pe care "îl dă Duhul". Şi cel dintâi este preţios, dar cel de-al doilea este mai înalt şi mai sigur (cf. 1 Cor. 7,6; 7,10; 7,12; 7,25). Uneori spunea cu încredere şi cu hotărâre celui ce îl întreba, că voia lui Dumnezeu este ca acesta să facă într-un anume fel, iar alteori răspundea că nu cunoaşte voia lui Dumnezeu pentru el. Spunea că uneori Domnul nu dezvăluie voia Sa nici sfinţilor, pentru că cel ce caută către aceştia, caută cu o inimă necredincioasă şi vicleană.

După cuvântul Sfântului, cel care se roagă din toată inima trece prin multe şi felurite stări de rugăciune: lupta cu vrăjmaşul, lupta cu sine însuşi, cu patimile, lupta cu oamenii, cu închipuirile; în astfel de situaţii mintea nu este curată şi nimica nu este limpede. Dar când vine rugăciunea curată, când mintea împreuna cu inima stă neturburată înaintea lui Dumnezeu, când sufletul simte prezenţa harului în sine şi s-a dat voii lui Dumnezeu, fiind

slobod de lucrarea patimilor şi a închipuirilor care îl întunecă, atunci cel ce se roagă poate auzi insuflarea harului.

Când cel ce nu are destulă experienţă şi nu poate desluşi cu siguranţă, "după gust", lucrarea harului de cea a patimilor, îndeosebi a mândriei, se dă acestei lucrări, adică a căuta voia lui Dumnezeu prin rugăciune, atunci e de neapărată trebuinţă ca unul ca acesta să-l întrebe pe duhovnic, iar el însuşi, în faţa oricărei experienţe sau insuflări duhovniceşti, până la judecata duhovnicului asupra acesteia să ţină fără greş principiul nevoinţei: "**nici să primeşti, nici să respingi** ".

"Neprimind" , creştinul se păzeşte de primejdia de a socoti lucrarea sau insuflarea demonică drept dumnezeiască şi de a se obişnui astfel să "ia aminte la duhurile cele înşelătoare şi la învăţăturile cele drăceşti" şi să dea închinăciune dumnezeiască dracilor.

"Nerespingând", scapă de altă primejdie, şi anume: cea de a atribui lucrarea dumnezeiască dracilor şi astfel a cădea în păcatul "hulei împotriva Duhului Sfânt" , aşa cum fariseii atribuiau izgonirea dracilor de către Hristos puterii lui "Veelzevul, domnul dracilor" (cf. Mt. 12,22 -32).

A doua primejdie este mai înfricoşătoare decât cea dintâi, deoarece sufletul se poate obişnui în aşa măsură să respingă harul şi să îl urască şi să-şi însuşească starea de împotrivire lui Dumnezeu, încât să se determine astfel până şi în planul veşniciei şi, ca urmare, acest păcat "nu se va ierta lui, nici în veacul de acum, nici în cel ce va să fie" (Mt. 12,32); pe când în rătăcirea cea dinainte sufletul îşi poate recunoaşte mai uşor greşeala şi, prin pocăinţă, să dobândească mântuirea, deoarece nu există păcat care să nu poată fi iertat, decât păcatul de care nu ne pocăim.

Despre acest principiu cât se poate de important al nevoinţei - "nici să primeşti, nici să respingi" - şi despre felul în care se aplică în viaţa nevoitorului, ar trebui spuse multe, însă, deoarece în scrierea de faţă ne-am propus să vorbim numai despre situaţiile esenţiale, fără a intra în amănunte, ne vom întoarce la tema cea din început.

Cunoaşterea voii lui Dumnezeu prin rugăciune, în forma ei mai desăvârşită, este un lucru rar întâlnit, dobândit numai cu preţul unei îndelungi străduinţe, al unei mari experienţe de luptă cu patimile, după multe şi grele ispite de la draci pe de o parte, şi multe izbăviri de la Dumnezeu pe de altă parte. Însă rugăciunea din toată inima pentru ajutor este o lucrare bună şi de neapărată trebuinţă tuturor: şi mai marilor, şi ucenicilor, şi bătrânilor, şi tinerilor, şi celor ce învaţă, şi celor ce sunt învăţaţi, şi părinţilor, şi copiilor. Sfântul Siluan insista asupra faptului că toţi, fără excepţie, independent de rang sau de stare sau de vârstă, întotdeauna şi în toate, fiecare aşa cum ştie, să ceară de la Dumnezeu luminare pentru ca

astfel, puţin câte puţin, fiecare să îşi apropie calea sa de calea sfintei voinţe a lui Dumnezeu, până la a atinge desăvârşirea.

Traducere de ***Ierom. Rafael***

Epifania 3/96

DIN INVATATURILE SANTULUI SILUAN

de Arhim. Sofronie

Despre libertate

De neajuns şi de nedefinit în ceea ce priveşte izvoarele ei, temeiurile ei cele veşnice, viaţa duhovnicească simplă şi una în esenţa ei - nu găsesc cuvinte pentru a o defini. Oarecine ar putea numi acest domeniu "supraconştientul"... însă acest cuvânt este lipsit de înţeles aici nedefinind nimic mai mult decât relaţia dintre conştiinţa reflexivă şi acea lume care se află dincolo de limitele ei.

Trecând din acest domeniu de nedefinit pe tărâmul accesibil observaţiei şi controlului nostru lăuntric, viaţa duhovnicească ni se înfăţişează sub două aspecte, şi anume: ca stare duhovnicească sau trăire şi ca conştiinţă dogmatică. Aceste două aspecte oarecum diferite unul de altul în "întruparea" lor, adică în expresia formală pe care o iau în viaţa de zi cu zi, în realitate constituie una şi aceeaşi viaţă, de nedespărţit. În virtutea acestui fapt, toată lucrarea nevoinţei, toată starea duhovnicească este nedespărţit legată de conştiinţa dogmatică corespunzătoare ei.Având în vedere cele spuse mai sus, am încercat întotdeauna să înţeleg care era conştiinţa dogmatică cu care se lega acea mare rugăciune şi mare plâns al Sfântului Siluan pentru lume.

Dacă este nevoie de a transpune cuvintele Sfântului greu de cuprins în sfânta şi marea lor simplitate într-un limbaj mai accesibil contemporanilor noştri, atunci, în cele ce urmează, nădăjduim să ne apropiem de expresia conştiinţei lui dogmatice.

Sfântul Siluan spunea şi scria că dragostea lui Hristos nu putea să rabde pierzania nici unui om şi că în grija ei pentru mântuirea tuturor, pentru a-şi atinge ţelul, ea alege calea jertfei. "Domnul dă monahului dragostea Sfântului Duh şi din această dragoste monahul se întristează pentru oameni, că nu toţi se mântuiesc. Însuşi Domnul atâta se întrista pentru oameni încât S-a dat pe Sine morţii pe cruce.

Şi Maica Domnului purta aceeaşi durere pentru oameni în inima ei; şi ea, asemenea Fiului ei Cel iubit, tuturor le dorea, din tot sufletul ei,

mântuirea. Acelaşi Duh Sfânt L-au dat Domnul Apostolilor şi Sfinţilor Părinţilor noştri şi păstorilor Bisericii." ("Despre monahi" - Sfântul Siluan).

A mântui, cu adevărat creştineşte, nu este cu putinţă decât prin dragoste, adică cucerind inimile; nici un fel de silire nu-şi poate afle locul aici. În năzuinţa ei de a mântui pe toţi, dragostea se lasă dusă până la capăt, şi pentru aceasta ea îmbrăţişează nu numai omenirea care trăieşte acum pe pământ, ci şi pe cei care au murit, şi însuşi iadul, şi pe cei care mai au încă a se naşte, adică pe întregul Adam. Şi dacă dragostea saltă şi se bucură văzând mântuirea fraţilor, atuncea plânge şi se roagă când vede pierzania lor.

Am întrebat pe Sfântul Siluan: cum poate cineva să iubească toţi oamenii? Şi unde găseşti o asemenea dragoste ca să devii una cu toţi. Acesta a răspuns: "Ca să devii una cu toţi, precum zice Domnul. "Ca toţi una să fie" (Ioan 17, 21) nu avem nevoie să născocim nimic; noi toţi avem o singură fire, şi de aceea, firesc ar fi să iubim pe toţi; iar puterea de a iubi o dă Duhul Sfânt." Puterea dragostei - este mare şi biruitoare, dar nu până la capăt. Există în fiinţa omului un anume domeniu unde până şi dragostea îşi află o limită, unde până şi ea nu ajunge la plinătatea stăpânirii. Care este aceasta?

Libertatea. Libertatea omului este într-adevăr atât de reală şi atât de mare că nici însăşi jertfa lui Hristos, nici jertfa tuturor celor care au urmat lui Hristos nu conduce în mod necesar la biruinţă.

Domnul a zis: "Şi Eu, de mă voi înălţa pre pământ (adică voi fi răstignit pe cruce), pre toţi voi trage la Mine." (Ioan 12, 32). Astfel, dragostea lui Hristos nădăjduieşte "pre toţi să tragă la Sine" şi pentru aceasta merge până la iadul cel mai de jos. Dar până şi acestei dragoste desăvârşite şi acestei jertfe desăvârşite, cineva - nu se ştie cine şi de vor fi mulţi sau puţini, iarăşi nu se ştie - poate răspunde cu refuz, chiar şi în planul veşniciei, şi să zică: dar eu - nu vreau".

Şi acestă înfricoşătoare putere a libertăţii, cunoscută în experienţa duhovnicească a Bisericii, a făcut ca ideea origenistă (că toţi, până şi diavolul, neapărat se vor mântui) să fie respinsă. Nu e nici o îndoială că o conştiinţă origenistă nu poate naşte asemenea rugăciune ca cea a Sfântului Siluan.

Ceea ce Sfântul a cunoscut în clipa în care a văzut pe Hristos era pentru el mai presus de orice îndoială. El ştia că Cel Ce i Se arătase este Domnul Atotţiitorul. El ştia că smerenia lui Hristos şi acea dragoste pe care o cunoscuse şi de care se umpluse până la limita puterii de a le purta erau lucrarea Sfântului Duh - Dumnezeu. El prin Duhul Sfânt ştia că Dumnezeu este dragoste neţărmurită şi milostenie fără margini, şi totuşi, cunoştinţa acestui adevăr nu l-a dus la gândul că "până la urmă, toţi, neapărat se vor

mântui”. Conştiinţa putinţei pierzaniei veşnice rămânea adânc întipărită în duhul lui, şi aceasta pentru că în starea de har i se dezvăluie sufletului măsura libertăţii omeneşti.

Esenţa libertăţii absolute constă în aceea că în afara oricărei dependenţe sau constrângeri, în afara oricărei limitări, să îţi determini tu însuţi, în toate, fiinţa proprie. Aceasta este libertatea lui Dumnezeu; omul nu are o astfel de libertate.

Ispita făptuirii libere, zidite în chipul lui Dumnezeu este să îşi zidească ea însăşi fiinţa proprie, să se determine pe sine însăşi în toate, însăşi să devină dumnezeu, şi nu să primească numai aceea ce îi este dat deoarece în aceasta ar simţi o anume dependenţă.

Fericitul Siluan zicea că şi această ispită se biruieşte prin credinţă în Dumnezeu, precum şi orice altă ispită. Credinţa în Dumnezeul cel bun şi milostiv, credinţa că El se află mai presus de orice desăvârşire, atrage harul în suflet şi atuncea nu-şi mai găseşte loc simţământul îngreuietor al dependenţei. căci sufletul iubeşte pe Dumnezeu ca pe Însuşi Tatăl lui şi trăieşte prin El.

Traducere de ***Ierom Rafael***
Epifania 4/96

DIN ÎNVĂTĂTURILE SFÂNTULUI SILUAN

DE ARHIM. SOFRONIE

Despre nepătimirea după asemănarea lui Dumnezeu

Lumina nezidită, care purcede din Dumnezeul Cel nepătimitor, arătându-se împărtăşeşte omului acea nepătimire după asemănarea lui Dumnezeu, care este şi ţelul ultim al nevoinţei creştine.

Dar întrebarea este: ce este nepătimirea? Judecând după formarea filologică a cuvântului, acest concept pare negativ; nu cumva şi realitatea înţelesului lui este negativă? Nu cumva prin aceasta se înţelege o “dezbrăcare” a vieţii? Nicidecum. Nepătimirea, în înţelesul creştin, nu înseamnă a se “dezbrăca” de fiinţă, ci a se înveşmânta cu o viaţă nouă, sfântă, veşnică, adică cu Dumnezeu. Apostolul Pavel spune: “... noi nu voim

să ne dezbrăcăm, ci să ne îmbrăcăm, ca ce este muritor să se înghită de viaţă" (2 Cor 5,4).

Tânjind spre nepătimire, nevoitorul ortodox tânjeşte spre o împărtăşire vie şi adevărată cu Dumnezeu pe care-L ştie a fi nepătimitor.

Nepătimirea lui Dumnezeu nu este ceva static, mort; firescul Lui nu este a nu lua parte la viaţa lumii şi a omului. Nepătimirea lui Dumnezeu nu înseamnă o absenţă de mişcare, de compătimire, de dragoste. Însă de-abia pronunţăm aceste cuvinte şi în mintea noastră deja apare viziunea limitativă, empirică a acestor concepte, şi cu aceasta se naşte un şir întreg de nedumeriri: mişcare, compătimire, iubire – oare prin acestea nu introducem o anume relativitate în Fiinţa lui Dumnezeu? Vorbind astfel, oare nu proiectăm asupra lui Dumnezeu nevrednicia unui antropomorfism?

Dumnezeu este întreg viaţă, întreg iubire; Dumnezeu este lumină în care nu este nici un întuneric, adică întunericul stricăciunii şi al morţii, întunericul neştiinţei, al nefiinţei sau al răului, întunericul nedesăvârşirilor şi contradicţiilor lăuntrice nedepăşite, al surpărilor şi izbucnirilor fiinţei. Dumnezeu este Dumnezeu viu, dinamic; însă dinamica vieţii dumnezeieşti este o plinătate fără de sfârşit şi fără de început a fiinţei, care exclude orice fel de evoluţie a devenirii (teogonie).

Dumnezeu este nepătimitor, dar nu în sensul că nu ia parte la viaţa făpturii. Dumnezeu iubeşte, miluieşte, împreună-pătimeşte, Se bucură, dar toate acestea nu introduc în Fiinţa Lui stricăciune (descompunere), relativitate, patimă. Dumnezeu poartă de grijă făpturii Sale până în cele mai mici amănunte, cu o precizie matematică; mântuieşte ca un Tată, ca un Prieten; mângâie ca o mamă; ia parte în chipul cel mai apropiat, în toată istoria omenirii, în viaţa fiecărui om; dar aceasta nu introduce nici schimbare, nici clătinare, nici desfăşurarea vreunei evoluţii în Însăşi Fiinţa dumnezeiască.

Dumnezeu trăieşte toată tragedia lumii, dar aceasta nu înseamnă că şi în Însuşi Dumnezeu, în sânul Dumnezeirii, ar avea loc vreo tragedie, vreo luptă ca urmare a unei proprii neîmpliniri sau al vreunui întuneric ce s-ar afla în El Însuşi şi ar fi rămas nedepăşit.

Dumnezeu iubeşte lumea, lucrează în lume, vine în lume, Se întrupează, suferă şi chiar moare după trup, fără să înceteze a rămâne neschimbat în Fiinţa Sa cea mai presus de lume. Toate acestea le săvârşeşte tot aşa de nepătimitor, precum îmbrăţişează simultan şi fără desfăşurare, în veşnicia Sa, toate desfăşurările şi înşiruirile vieţii făpturii. În Dumnezeu, momentul static şi cel dinamic formează un tot aşa de desăvârşit, încât nici unul din diferitele noastre concepte nu I se poate aplica.

Năzuind la nepătimirea cea după asemănarea lui Dumnezeu, nevoitorul ortodox o înţelege pe aceasta nu ca o "indiferenţă rece", ca o "detaşare de o existenţă iluzorie", ca o contemplaţie "dincolo de bine şi de rău", ci ca viaţă în Duhul Sfânt.

Cel nepătimaş este plin de dragoste, de împreună-pătimire, de purtare de grijă, dar toate acestea izvorăsc din Dumnezeu Care lucrează în el. Nepătimirea se poate defini ca "dobândirea Duhului Sfânt"; ca Hristos vieţuind în noi. Nepătimirea este lumina unei noi vieţi care naşte în om noi simţiri sfinte, noi gânduri dumnezeieşti, noua lumină a înţelegerii ("raţiunii") veşnice.

Sfinţii Părinţi ai Bisericii au numit nepătimirea "învierea sufletului mai înainte de obştească înviere" (Sf. Ioan Scărarul), "pătrunderea întru neţărmurita neţărmurire" (Ava Talasie 1,56).

Traducere: ***I.R.***

Epifania, nov-dec 1997

DIN ÎNVĂŢĂTURILE SFÂNTULUI SILUAN

de: Arhim. Sofronie

Despre păcat

Ce este păcatul în înţelesul creştin al cuvântului?

Păcatul, mai înainte de toate este un fenomen duhovnicesc, metafizic. Rădăcinile păcatului se află în adâncurile tainice, "mistice", ale firii duhovniceşti a omului. Esenţa păcatului nu constă în încălcarea unor norme etice, ci în înstrăinarea de viaţa dumnezeiască, veşnică, cea pentru care a fost făcut omul şi către care este chemat în chip firesc, adică prin însăşi firea lui.

Păcatul se săvârşeşte în primul rând în adâncul tainic al duhului omului, însă urmările lui rănesc întreg omul. Odată săvârşit, el se răsfrânge asupra stării sufleteşti, precum şi a celei trupeşti a omului, asupra chipului său exterior, asupra soartei celui ce l-a săvârşit; el negreşit va ieşi afară din hotarele vieţii lui individuale şi va împovăra cu răul său viaţa întregii omeniri, şi, în consecinţă, se va răsfrânge asupra soartei întregii lumi.

Nu numai păcatul strămoşului nostru Adam a avut consecinţe de însemnătate cosmică, ci şi tot păcatul, al fiecăruia dintre noi , fie el vădit, fie el tainic, se răsfrânge asupra destinelor întregii lumi.

Omul trupesc nu simte urmările păcatului în sine, aşa cum le simte cel duhovnicesc. Omul trupesc nu observă nici o schimbare a stării sale lăuntrice după ce a săvârşit păcatul, pentru că el se află continuu într-o stare

de moarte duhovnicească, pentru că el nu a cunoscut viaţa cea veşnică a duhului.Omul duhovnicesc, dimpotrivă, cu fiecare înclinare a voii sale spre păcat observă în sine o schimbare a stării lăuntrice în virtutea împuţinării harului.

Ceea ce uimea la Sfântul Siluan era neobişnuita subţirime a minţii sale lăuntrice şi deosebita sa intuiţie duhovnicească. Trăirea păcatului la el, chiar mai înainte de a i se arăta Domnul, dar mai ales după aceasta şi în tot restul vieţii sale, era excepţional de adâncă şi de puternică; inima îl durea în chip de nesuportat, şi de aceea şi pocăinţa lui era cu o tânjire de nestăvilit, cu plâns, fără alinare câtă vreme nu simţea în suflet iertarea lui Dumnezeu. Multora, aceasta ar putea să li se pară curios, iar unora poate chiar exagerat, dar pilda Sfântului Siluan nu este pentru toţi.

În căinţa sa pentru păcat, el căuta nu doar o simplă iertare, pe care uşor o dă Dumnezeu, poate şi numai pentru un singur suspin de părere de rău, ci o iertare atotcuprinzătoare, aşa încât sufletul să simtă desluşit în sine harul. El cerea de la Dumnezeu puterea de a nu mai repeta păcatul, de este cu putinţă, niciodată; se ruga la Dumnezeu să se izbăvească de lucrarea "legii păcatului" din noi (Rom. 7,23). El trăia urmările păcatului -pierderea harului- atât de puternic şi de dureros, încât se temea de a repeta o asemenea experienţă. Îndepărtarea dragostei lui Dumnezeu şi a păcii lui Hristos de la suflet, erau pentru el mai cumplite decât orice. Conştiinţa că scârbeşte pe Dumnezeu, pe un asemenea Dumnezeu, blând şi smerit - îi era de nesuportat. Trecea prin cele mai adânci suferinţe ale conştiinţei care greşeşte împotriva sfintei dragoste a lui Hristos. Cine cunoaşte dragostea în planul omenesc, să zicem pentru părinţi, dacă a săvârşit vreun păcat împotriva acelei iubiri, acela ştie cât de nesuportat poate fi chinul conştiinţei; dar tot ce se poate întâmpla în lumea relaţiilor sufleteşti nu este decât o palidă umbră în comparaţie cu relaţiile duhovniceşti cu Dumnezeu.

Astfel, Dumnezeu mai înainte de veci a cunoscut pe Simeon - Siluan, şi, într-un chip neînţeles nouă, i-a dat să cunoască esenţa păcatului atât de adânc şi de puternic încât el cu adevărat trăia muncile iadului şi dintru acest "iad cel mai de jos", se ruga până când s-a plecat către el Domnul şi i S-a arătat, dându-i să cunoască învierea sufletului şi să vadă pe Fiul Omului întru împărăţia Sa mai înainte de a gusta moartea cea după trup. (Mt. 16,28).

Traducere de ***I.R.***

Epifania 3/97